

O. Hugolin Makvić, O. F. M., Klerici i vojna služba, disertacija za doktorat na bogoslovskom fakultetu u Zagrebu, Zagreb 1940., 8° str. 144.

Ovu je lijepu i aktuelnu studiju pisac prezentirao kao plod svoje pripreme za postignuće akademskog stepena laureata na bogoslovskom fakultetu zagrebačkog sveučilišta. Pisac se ovim pitanjem bavio već podulje vremena, potaknut na razmatranje o njemu mnogobrojnim slučajevima životne prakse. Stoga je ova radnja važna ne samo s teorijske, nego još više s praktičke strane kao putokaz u životnoj primjeni s obzirom na državni zakon vojne dužnosti.

S obzirom na sadržaj pisac najprije izlaže osnovne juridičke pojmove o kleričkom imunitetu te izvorima crkvenog imuniteta. Dalje osvjetljuje veoma pregledno i jasno historijat kleričkog imuniteta počevši od prvih kršćanskih vjekova sve do danas. U ovom odsjeku lijepo objašnjava ovo pitanje s obzirom na posebne prilike u povijesti borbe hrvatskog naroda proti Turcima, kad su u toj borbi morali sudjelovati i mnogi ugledni hrvatski svećenici i redovnici, što više, i sami biskupi, kao n. pr. Petar Berislavić. Na to su ih silile posebne prilike nužne obrane života vlastitog i bližnjega, kad je po naravnom pravu dopušteno i svećeniku upotrijebiti ubojito oružje (str. 52—57). Vrlo je informativan odsjek ove disertacije o današnjem stanju kleričkog imuniteta od vojne službe, gdje se iznosi prikaz tog pitanja na osnovu autentičnih dokumenata iz sviju evropskih i američkih država, bilo da su one u konkordatskim ili nekonkordatskim odnosima s Crkvom. Posebni odsjek radnje sačinjavaju sadašnji crkveni propisi o službi klerika u vojsci, a osobito je za naše prilike aktuelno poglavlje o vojnoj službi klerika u bivšoj Jugoslaviji. U dodatku nalaze se originalni tekstovi novijih crkvenih dokumenata o kleričkoj vojnoj službi, i napokon je dodano dvostruko kazalo: crkvenih kanona i stvarno kazalo imena i država.

Knjiga je dakle sastavljena vrlo pregledno, s obilnom kritičkom upotrebom izvora i stručno literarnih pomagala, tako da potpuno zadovoljava svim formalnim zahtjevima naučnog i stručnog literarnog obrađivanja.

Valja napomenuti, da je gotovo u isto vrijeme objelodanio kao dio svoje doktorske disertacije na gregorijanskom sveučilištu u Rimu dr. Albert Dänhardt pod naslovom »Klerus und Militärdienst«, i to samo u prvom dijelu »Geschichtlicher Überblick«; ali po sudu našeg crkvenokanonskog stručnjaka, ako se radnja dra Makvića poredi s Dänhardt-ovom, Makvićeva je kritičnija i potpunija.

Pisac s poštovanjem naglašuje, da je ovu disertaciju izradio pod rukovodstvom i uputama sveučil. profesora dra Franje Hermana, što se odražuje i u preciznosti vanjske formalne izradbe, kaošto i u dokumentiranju jasnih izvoda.

Mladom doktoru čestitamo na odlično uspjehom naučnom trudu, kojim je doista pružio lijep i vrijedan prinos naučnoj i stručnoj literaturi crkvenog prava kod nas, a ujedno podao našem svjetovnom i redovnom kleru dragocjen praktički priručnik o važnom pitanju kleričke vojne službe i time nas u jednom i drugom pogledu nemalo zadužio.

Dr. J. O.